
KRÓNIKA

KALAPIS ZOLTÁN KAPTA A HÍD-DÍJAT – A Híd-díj bírálóbizottsága – Bányai János elnök, Dudás Károly, Fekete J. József, Gerold László és Kontra Ferenc – 1993. február 25-én és március 25-én megtartott értekezletén megvitatta és elbírálta a jugoszláviai magyar írók 1992-ben megjelent műveit.

A bizottság úgy döntött, hogy az 1992. évi Híd Irodalmi Díjat Kalapis Zoltánnak ítéli oda Betűk és képek című könyvéért.

Kalapis Zoltán művelődéstörténeti írásaiiban szellemi örökségünk – nyomdászat, sajtó-, művészet-, család- és iskolatörténet – nagyrészt feledésbe merült fejezeteit dolgozta fel hosszan tartó és fáradságos kutatómunka eredményeire támaszkodva. Múltunk értékeit olvasmányos formában népszerűsíti, az adatok és tények gazdag tárházából a mához is szólókat emeli ki. A szigorúan vett tudományosság keretein kívül Kalapis Zoltán a művelődéstörténeti értékek megőrzésével és tudatosításával közírásunk megkerülhetetlen feladatát vállalta fel.

A díjat április 24-én, az Újvidéki Színház kistermében adták át. Részletes beszámolóunk májusi számunkban tesszük közzé.

KOSZTOLÁNYI-NAPOK SZABADKÁN – Kosztolányi Dezső szülővárosában, Szabadkán március 28-a és 30-a között Kosztolányi-emlékünnepeket szerveztek. Leleplezték a gimnázium épületén a költő emléktábláját, és megkoszorúzták szobrát. A Városi Könyvtárban tudományos tanácskozást tartottak, amelyen előadást tartott Csoóri Sándor, a Magya-

rok Világszövetségének elnöke, Pomogáts Béla irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társaságának elnöke, Dévavári Zoltán, az Üzenet főszerkesztője és Lazar Merković szabadkai író és műfordító. Ezenkívül a Városi Múzeumban Kosztolányi-emlékkiállítás nyílt. Varga Lakatos Gizella rendezésében Esti Kornél éneke címmel irodalmi estre került sor. A rendezvény keretében a diákoknak versmondó versenyt, nyelvi vetélkedőket szerveztek, és kihirdették a Kosztolányi irodalmi pályázat eredményeit.

DANILO KIŠ MELLSZOBRÁNAK AVATÓJA – Április 16-án Szabadkán a zeneiskola melletti parkban leleplezték Danilo Kiš író mellszobrát, Weill Erzsébet alkotását. Az ünnepségen Marija Šimoković felolvasta versét, majd Lazar Merković műfordító és Urbán János író beszélt Danilo Kiš munkásságáról.

A XXVII. KMV – Becsén az idén is megrendezték a vajdasági középiskolások irodalmi és művészeti vetélkedőjét, amelyen a tanulók az irodalom minden műfajában bemutatták eredeti munkáikat. Ezenkívül a beszéd- és színművészet, a népzene és a képzőművészet terén is összemérték tudásukat. A novella és a vers kategóriájában első díjat nyert munkákat szépirodalmi rovatunkban közöljük.

PETŐFI-ALKOTÓMŰHELY – ARANYBALLADÁKRÓL – Az egykori Petőfi Sándor, Petőfi brigád és Kiss Ferenc Általános Iskolák

hagyományos találkozója tavalytól Petőfi-alkotóműhely elnevezésű, tótfalusi székhelyű irodalmi táborrá alakult. Az idei programot a Jó Pajtás és az Újvidéki Rádió-Televízió magyar nyelvű gyermekműsorainak szerkesztőszégei szervezték, megtartásához iskolák és magán-személyek járultak hozzá, köztük Utasi Jenő tótfalusi plébános. Az irodalmi tábor műsorán Arany János balladáinak megismerése szerepelt. A balladák előadóművészi tolmácsolásának titkaiba Kovács Frigyes újvidéki színmű-

vész vezette be a Vajdaság több iskolájából érkezett, 6., 7. és 8. osztályos diákokat. Arany Jánosról két balladája, a Zács Klára és a Tengeri-hántás műfaji sajátosságairól, poétikai értékeiről dr. Gerold László egyetemi tanár beszélt. Penovác Endre és Léphafi Pál képzőművészek pedig a Tengeri-hántásról készítettek illusztrációkat. A táborot érdekes drámapedagógiai foglalkozások egészítették ki, melyeket Koós Vilma pesti drámapedagógus és Benák Erzsébet becei magyartanár tartott.

A FORUM KÖNYVKIADÓ TAVASZI KATALÓGUSA

K Ö L T É S Z E T

TOPOLYA MEZŐVÁROS HISTÓRIÁJA

Forum Könyvkiadó, Újvidék
276 l., fűzve, védőborítóval

A verses história Topolya történetének pár esztendejét mondja el tizenkét szótagos páros rímű sorokban. A szerző André István, aki a XIX. század elején volt kántora és iskolamestere Topolyának, bejáratos volt a Kray család kastélyába, s a fiatalon özvegyen maradt Borbála kegyeit próbálta megnyerni a művel, de didaktikai-örökbe hagyó célzata is volt a krónikának: az alig négy-öt éves Kray János számára készült, hogy a jövődő földesúr gyermekkorra emlékezzes eseményeit majdan megismerhesse. A história közreadója, Virág Gábor, eligazító és feltáró jellegű elő- és utószóval látta el a művet.

EGY SZÉP DOLOGRUL ÉN EMLÉKEZEM

(Csöbrös István kopácsi daloskönyve)

A Magyar Nyelv, Irodalom és
Hungarológiai Kutatások Intézete-Forum
Könyvkiadó, Újvidék
196 l., kötve, védőborítóval

Egy kopácsi származású, Olaszországban szolgáló katonaeber Ferrarában másolt verseit tartalmazza ez a kötet, amelyek a XIX. század legelején, tehát a napóleoni háborúk idő-

szakában íródtak. A maga korának, valamint a XVIII. század második felének jellegzetes katonakesergőit, bujdosóénekeit és keserveseit tartalmazza, amelyeket Csöbrös István hallomásból ismert vagy katonatársai énekeskönyveiből másolt. A kötetet Katona Imre és Lábadai Károly alapos irodalomtörténeti és folklorisztikai jegyzetei kísérik.

BÖNDÖR PÁL: TEGNAP EGYSZERÜBB VOLT

Forum Könyvkiadó, Újvidék
84 l., fűzve

Időszerűek Böndör Pál versei, mai létélményünket fejezik ki, mégsem politizálóak, közéletiek. A költő ironikusra faragott szonettet, rímet, jambust, hexametert, hagyományos strófaszerkezetet mond, a vers fölényével, a mára, annak dacára, hogy – miként egyik versében olvasható – „ilyenkor könnyebb meghalni, mint elaludni”.

P. NAGY ISTVÁN: HOLT IDÉNY

Forum Könyvkiadó, Újvidék
72 l., kötve

A fiatal költő immár harmadik verseskötetében bizonyítja, hogy a kegyetlen valóság elől a költő sem menekülhet. Verseit inkább formaőr-zőek, mintsem formabontók, de soraiból kicsengnek valóságunk tragikumának hangjai is.

SINKOVITS PÉTER: HATÁRSÁV

Forum Könyvkiadó, Újvidék

76 l., fűzve

Az 1946-ban született Sinkovits Péter a ritkán megszólaló költők sorába tartozik. A Határsáv a harmadik verseskötete. Költészetében a képalkotó ötletnek van a legnagyobb szerepe, kedvelt és magas esztétikai mércével is mérhető kifejezési formája pedig a „hosszú ének” és a néhány soros lírai reflexió.

S Z É P P R Ó Z A**BORDÁS GYÖZŐ: FÜZFASÍP**

Forum Könyvkiadó, Újvidék

202 l., fűzve

Bordás Győző a századelő vajdasági polgári értelmiségi rétegéről írt regényt, a vidéki lét nyomorúságát és nagyságát szemlélteti. Prózájában dokumentumokat ötvöz a fikcióval, ezért szövegének hely- és művelődéstörténeti vonatkozásai is vannak, s felismerhető benne Pechán Józsefnek, a szecessziós festészet kevéssé ismert, ám kiemelkedő alakjának a sorsa is. A mű legkülönösebb részei a festmények keletkezésének történetét mondják el.

**BRASNÓ ISTVÁN: SZOKOTT-E
ŐSZ LENNI PARAGUAYBAN?**

Forum Könyvkiadó, Újvidék

176 l., fűzve, védőborítával

Brasnó István műve az „elvágyódás” regénye: az első személyű hős, Julius minden lelaszult mozdulatából, ritka párbeszédéből, a hosszú, sokfelé áradó mondatokból és az egész szövegen végighömpölygő belső monológon az „elmenni” tünetei ütözkönni ki. Ám a regény tanúsága szerint semmi esély a távozásra. Végző evidenciaként marad a rettenet és a szorongás.

KONTRA FERENC: ÓSÓK JUSSÁN

Forum Könyvkiadó, Újvidék

174 l., fűzve

Kontra Ferenc új novelláskötetének színhegye Baranya „puszta országa”, ahogyan a népek országújtja melletti területként a történelem ötven esztendő alatt két-három ízben is letarolja, kiüríti, elpusztítja mind természeti képét, mind embervilágát. Szociográfiai kulcsszavakra – mint amilyen a félelem, a rettegés, a gyász, a temető, a sírás – épülnek ezek a novellák, amelyek nyomán egy pusztuló tájegység jelenik meg az olvasó tudatában.

I R O D A L O M T Ö R T É N E T**BORI IMRE: A JUGOSZLÁVIAI
MAGYAR IRODALOM RÖVID
TÖRTÉNETE**

Forum Könyvkiadó, Újvidék

438 l., illusztrálva, fűzve és kötve

Bori Imre irodalomtörténete korszakzáró, megváltozott ugyanis a jugoszláviai magyar irodalom „területe”, amely az egyetemes magyar irodalom sajátos részeként földrajzilag be volt határolva. A kötet harmadik, átdolgozott és bővített kiadása bemutatja e tájegység irodalmát a kezdetektől napjainkig. Információkat közöl a szerzőkről, életrajzi adatokkal szolgál, szinte minden művet számba vesz, de emellett művelődéstörténetként is olvasható, folyóirat- és könyvkiadás-történetet tartalmaz, kitekint a néprajz és a szociográfia felé, az irodalmi társaságokkal is foglalkozik. A könyvet az eddigi kiadásoknál jóval gazdagabb illusztrációs anyag egészíti ki.

TOLDI ÉVA: HERCEG JÁNOS

Forum Könyvkiadó, Újvidék

208 l., illusztrálva, fűzve

Toldi Éva tanulmánya az első monografikus munka Herceg Jánosról, a jugoszláviai magyar irodalom legkiemelkedőbb képviselőjéről. A műelemzések mellett az életrajz tényeit is tartalmazza, s beágyazza az író munkásságát a ju-

goszláviai és az egyetemes magyar irodalomba. A monográfia egy gazdag életmű valóságos arányait mutatja be.

NYELVÉSZET

ÁGOSTOM MIHÁLY: A MAGYAR HALMAZNEVEK

Forum Könyvkiadó, Újvidék
374 l., füzve

Az újvidéki egyetem tanára és neves nyelvésze, Ágoston Mihály, tudományos munkájában a számnevek helyett új leíró nyelvtani kategóriát dolgozott ki: a magyar halmazneveket. Az új szófaji osztályt szinkrón és diakrón vizsgálatnak vetette alá, meghatározta helyét a melléknevek osztályában, és felállította belső rendszerét.

GUBÁS JENŐ: EGÉSZSÉG(ÜGY)ÜNK NYELVE, NYELVÜNK EGÉSZSÉGE

Forum Könyvkiadó, Újvidék
92 l., füzve

Dr. Gubás Jenő hézagpótló, kezdeményező, rendkívül hasznos és időszerű dolgozata az első komolyabb kísérlet a vajdasági magyar nyelv-művelő irodalomban, amely nem alkalmilag s érintőleg foglalkozik az egészségügyi szaknyelv kérdéseivel, hanem hangsúlyozottan nyelvápoló célt tűz maga elé.

NÉPRAJZ

JUNG KÁROLY: KÖZNAPOK ÉS LEGENDÁK

Forum Könyvkiadó, Újvidék
256 l., füzve

Jung Károlynak, a legismertebb jugoszláviai magyar néprajzkutatónak a népi kultúra körébe tartozó tizenöt tanulmányát tartalmazza ez a kötet, s olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a

lakodalmi hajnali mosdatás, a kiházasítatlanok halotti koronája, a Guntram-monda új magyar változata, a Gül Baba-hagyomány magyar és délszláv vonatkozásai. . . Tanulmányait az ember élete, a mondai és ráolvasó hagyomány és a népi műveltség kapcsolatai köré csoportosítja.

JUNG KÁROLY: AZ EMLÉKEZET ÚTJAIN

Forum Könyvkiadó, Újvidék
224 l., füzve

Jung Károly néprajzkutató új könyve elsősorban magas színvonalú tudománynépszerűsítő szándékkal készült, de a szakemberek is haszonnal forgathatják. Témáit a szerző mindig összehasonlító szándékkal veti fel, s köztük számos olyan is szerepel, amelyet a kutatás ez idáig alig érintett. A könyv egyben vallomás is a néprajzkutató mindennapi munkájáról, a terepen végzett kutatásokról, s az emberekről, akiknek szavai alapján felsejlik a magyar népi hiedelemvilág és szokásvilág mélysége és alakulása.

PENAVIN OLGA: JUGOSZLÁVIAI MAGYAR DIAKRÓN NÉPMESEG YŰJTEMÉNY I.

Forum Könyvkiadó, Újvidék
168 l., kötve, védőborítóval

Az antológiaszerű kiadványban a jugoszláviai magyar népmesekincs történeti bemutatásához nyújt adalékokat Penavin Olga. Jórészt hozzáférhetetlen folyóiratokból, kötetekből kutatta fel a szerző a Vajdaságban, a Dráva-szögben és a Muravidéken a 19. század végétől feljegyzett népmeséket, s ezeket betűhív átiratban adja közre, aminek alapján az anyaggyűjtés módszertanának megfigyelése és a tájegység népmesekincsének további vizsgálata is lehetővé válik.

SILLING ISTVÁN:
BOLDOGASSZONY ABLAKÁBAN
 (Népi imádságok Kupuszináról)
 Agapé–Forum Könyvkiadó, Újvidék
 128 l., fűzve

Silling István könyve az első olyan mű, amely egy vajdasági helység, az észak-bácskai Kupuszina magyarságának vallásos népköltészeti hagyományát, az archaikus népi imádságokat dolgozza fel.

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET

**DÁVID ANDRÁS: EGYAZON
 ÉGTÁJON**

A Magyar Nyelv, Irodalom és
 Hungarológiai Kutatások Intézete–Forum
 Könyvkiadó, Újvidék
 334 l., fűzve, védőborítóval

A könyv tizenöt egymáshoz kapcsolódó fejezetben tárgyalja a magyar–délszláv és a délszláv–magyar művelődési és irodalmi érintkezések különféle jelenségeit a IX. századtól a XX. századig, kétségkívül új elemekkel gazdagítva a magyar–délszláv kölcsönösség körében végzett eddigi vizsgálatokat.

**KALAPIS ZOLTÁN: BETŰK ÉS
 KÉPEK**

Forum Könyvkiadó, Újvidék
 160 l., fűzve

Hagyományfeltáró munkájának öt írását tartalmazza a könyv. Régi, többnyire elfelejtett tények és események nyomába szegődik a szerző, amikor egykor működött nyomda vagy fényképszemély, iskola és újság történetét kutatja, vagy éppenséggel a Bartók család itteni kapcsolatait tárja föl. A tényirodalom és a publicisztika mezsgyéjén haladva érdekes és olvasmányos művelődéstörténeli írások tárháza e kiadvány.

**VIRÁG GÁBOR: A TOPOLYAI
 ISKOLÁK TÖRTÉNETE**

Forum Könyvkiadó, Újvidék
 176 l., illusztrálva, fűzve

Virág Gábor az 1750 és 1944 között működő topolyai magyar és szerbhorvát nyelvű iskolák történetének megírására vállalkozott. A téma napjainkban kivételesen aktuális.

GYERMEKIRODALOM

TARI ISTVÁN: BOGLYA

Forum Könyvkiadó, Újvidék
 80 l., illusztrálva, kötve

Tari István gyermekverskötete hűen adja vissza a gyermeki szellem világhódító magatartását, a megnevezések és a felfedezések játékos kalandját. Olykor ujjongó, de soha nem selypítő, olykor lelkes, de mindenkor mentes a túlzásoktól.

HULLIK A GESZTENYE

Forum Könyvkiadó, Újvidék
 316 l., illusztrálva, kötve

A könyv válogatást tartalmaz az újvidéki Magyar Szó Napsugár című gyermekrovatóban napvilágot látott versekből, rövid lélegzetű prózai művekből és a vajdasági magyar általános iskolások fogalmazásaiból. A diákok munkáit ismert vajdasági magyar írók és publicisták véleményezték. A kötet szerzői neves költők és írók a magyar irodalom, ezen belül jelentős számban a vajdasági magyar, valamint a világ-irodalom köréből.

BIBLIOGRÁFIA

POHÁRKOVICS ELVIRA:
A JUGOSZLÁVIAI MAGYAR
IRODALOM 1986. ÉVI
BIBLIOGRÁFIÁJA

A Magyar Nyelv, Irodalom és
Hungarológiai Kutatások Intézete–Forum
Könyvkiadó, Újvidék
172 l., füzve

CSAPÓ JULIANNA: A
JUGOSZLÁVIAI MAGYAR
IRODALOM 1988. ÉVI
BIBLIOGRÁFIÁJA

A Magyar Nyelv, Irodalom és
Hungarológiai Kutatások Intézete–Forum
Könyvkiadó, Újvidék
144 l., füzve

CSAPÓ JULIANNA:
A JUGOSZLÁVIAI
MAGYAR IRODALOM
1989. ÉVI
BIBLIOGRÁFIÁJA

A Magyar Nyelv, Irodalom és
Hungarológiai Kutatások Intézete–Forum
Könyvkiadó, Újvidék
160. l., füzve

Az 1970 óta folyamatosan megjelenő évi bibliográfiák újabb három füzete a jugoszláviai magyar nyelvű lapok, folyóiratok, évkönyvek és időszaki kiadványok alapján tematikus tárgykörökre osztva és a magyar irodalomtörténeti bibliográfiák kialakult gyakorlata szellemében mutatja be egy-egy év irodalmi és művelődési eseményeit.

A kötetek megrendelhetők a Forum Könyvkiadóban, levélben a következő címen: Forum Könyvkiadó, 21 000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., illetve telefonon: (021) 57-216.